

5. Mosebok

Guds hjerte for sitt folk

“Deuteronomy” (fra 17:18)

“Devarim” (ord)

falla frá meg og tena andre gudar, og då kjem Herren til å harmast på dykk og rydja deg ut, og det fort. 1 Kong. 11, 2.

5. Høyr no korleis de skal fara med dei: Altari deira skal de riva ned, og minnesteinane skal de slå sund; Astarte-bileti deira skal de hogga sund, og dei utskorne bileti skal de brenna opp. 12, 2 fg. 2 Mos. 23, 24 fg. 34, 12 fg.

6. For eit heilagt folk er du for Herren din Gud; deg valde han ut millom alle folkeslag på jordi og vilde du skulde vera hans eige folk. 2 Mos. 19, 6. 5 Mos. 4, 20. 37; 26, 18. 1 Pet. 2, 9.

7. Ikkje av di de var større enn alle dei andre folki, la Herren hug til dykk og kára dykk ut; for de er det minste av alle folk.

8. Men Herren elska dykk og vilde halda det han hadde lova federne dykkar; difor førde han dykk burt med fast hand og fria deg ut or slavehuset, or hendene på Farao, egyptarkongen. 10, 15.

9. So må du då vita at Herren din Gud, han er Gud, den trufaste Gud, som held pakti si og gjer miskunn i umde leden mot dei som elsker han held bodi hans;

32, 4. 1 Kor. 10, 13. 2 Mos. 34, 7.

10. men dei som hatar han, gjev løni upp i handi og let dei ganga grunn; han held ikkje att løni ten som hatar han, men greider midt upp i handi hans. Nah. 1, 2.

So akta då på bodet og dei lo-

burte frá deg, og ingen av dei vonde sottene du kjenner frá Egyptarland, skal han leggja på deg, men på alle dei som hatar deg, skal han leggja dei.

2 Mos. 15, 26.

16. Alle dei folki Herren din Gud gjev deg makt yver, skal du tyna*; du skal ikkje spara dei. Og aldri må du tena gudane deira; for det vert ei snara for deg. * eig. eta upp. 4 Mos. 14, 9.

2 Mos. 23, 33. 5 Mos. 11, 16; 12, 30 fg.

17. Men um du tenkjer som so: Desse folki er større enn eg; korleis kann eg driva dei ut? —

18. so ver ikkje redd dei for det! Kom i hug kva Herren din Gud gjorde med Farao og alle egyptarane,

19. dei store plagone du såg for augo dine, og teikni og underi som hende då Herren med sterk hand og strak arm førde deg ut or Egyptarlandet; det same skal Herren din Gud gjera med alle dei folki du reddast for.

20. Endå kvefsar skal Herren din Gud senda imot dei, til alle dei er burte som er att og hev løynt seg for deg. 2 Mos. 23, 28.

21. Du skal ikkje fæla deg for dei; for Herren din Gud er hjå deg, ein stor og ageleg Gud.

22. Smått um senn skal Herren din Gud driva desse folki ut for deg; du skal ikkje få øyda dei ut med ein gong; for då kom vilddyri til å verta for mange for deg. 2 Mos. 23, 29.

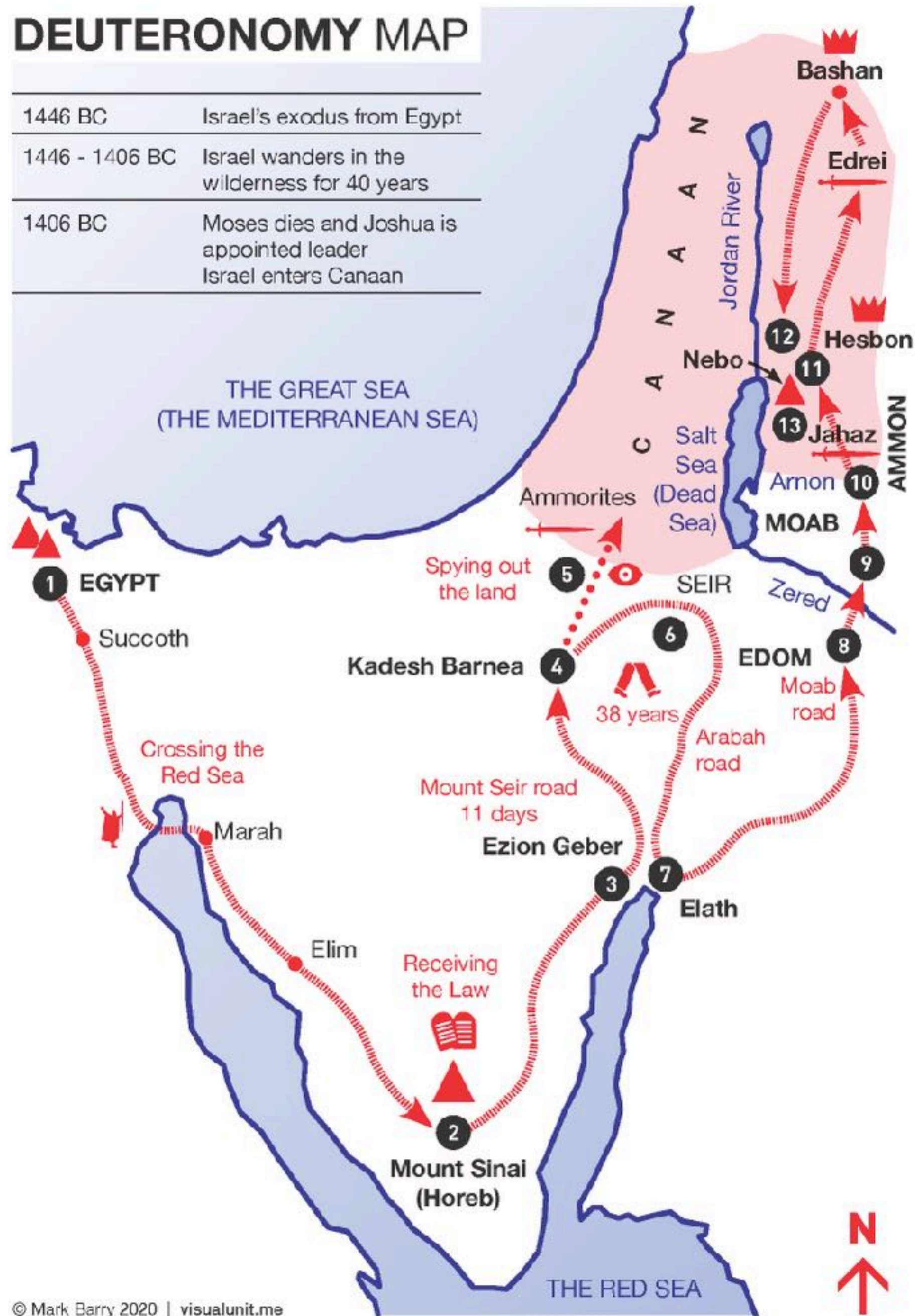
23. Herren din Gud skal gjeva deg

Topp 10 fra 1938 nynorsk (urangert)

1. Bergtassen (fjellgrevlingen)
2. Karmannsbunad (mannsklær)
3. Josva Nunsson
4. «Den som er klakka eller skoren på blygsli..» (23:1)
5. «Av bror din må du ikkje taka renta» (23:20)
6. «Tak deg i vare for spillsykja» (24:8) (hudsykdom)
7. Den kjælnaste og mest forvande kvinna, som aldri baud til å setja fot på jordi for berre blautlate og kjælenskap (28:56)
8. For eg veit vel at når eg er burte, kjem de til å forsynda dykk storleg... (31:29)
9. "Frat-elvi"
10. «Moses, tenaren min, er slokna.» (Josva 1:2)

DEUTERONOMY MAP

1446 BC	Israel's exodus from Egypt
1446 - 1406 BC	Israel wanders in the wilderness for 40 years
1406 BC	Moses dies and Joshua is appointed leader Israel enters Canaan

“Moses har nådd Moabs sletter, og vet at han ikke kan følge ørkenpilegrimene inn til Kanaan. Ordene som er bevart i denne boken representerer hans siste mulighet til å forkynne Guds ord før folket drar videre til sitt nye land. Han har viktig lære å dele, og 5. Mosebok er strengt tatt ikke en lovbok. Det er en samling av godt konstruerte, strålende illustrerte taler, basert på budskapet som opprinnelig ble gitt av Gud til Moses like etter at han forlot Egypt.”

Raymond Brown

«...en bok som er verdt å leses i, dag og natt, og aldri være ute av hendene, for den er den mest utmerkede av alle Mosebøkene. Det er ... en forkynnelse av tro og kjærlighet ... kjærlighet til Gud av tro, og kjærlighet til en manns neste av kjærlighet til Gud.»

William Tyndale

Hvorfor skal vi bry oss med 5. Mosebok?

- Den inneholder **ord fra Gud** formidlet av Moses (1:3, 4:5, 10:1-5). Den minner oss om Guds ords karakter, autoritet og viktighet.
- Vi trenger den for vårt **Gudsbilde**, spesielt for å forstå Guds storhet, hellighet og herlighet.
- Den snakker om ting som fortsatt er **relevant**: Ærlighet i forretninger, hvordan ordne samfunnet, hygiene, ekteskap, økologisk bærekraft, de svake og fattige, menneskerettigheter, likestilling, urettferdighet, trygghet i hjemmet, dyrevelferd og okkultisme. Dette er ikke irrelevant fordi vi lever i den nye pakt, men er Guds gode vilje.
- **Jesus** bruker 5. Mosebok ca. 20 ganger i evangeliene. Han siterer 6:4-5 (i f.eks. Matt 22:37-38) og kaller dette det største og første budet.
- **Forfatterne av NT** mente også den var viktig. En av de fire mest siterte, og siteres i 17 av NTs bøker.

Blikk bakover

1-4 Mosebok

**Forstås ut fra det
som har skjedd**

Bindeledd

5 Mos

Blikk framover

Josva — 2 Kongebok

Grunnlaget for å forstå det som skal skje

Eks. 1: Kongene skulle forholde seg til kongeloven (kap 17)

Eks. 2: Profetene refererer til paktsforbannelsene (kap 27-28)

Forfatter

- Boka selv hevder å inneholde ord av Moses som taler (1:1–5; 4:1, 44–46; 5:1; 29:1–2) og forfatter (31:9, 24–26).
- Moses nevner ting han husker personlig (1:9–18; 9:22, 25–29; 10:1–6; 24:9)
- Flere forslag til datering: Moses sin tid, dommertiden, under Samuel eller sen kongetid.
- Moses står tydelig for innholdet, men noen detaljer og avsnitt har blitt lagt til senere, kanskje i eksilet på 500-tallet. (Tradisjonelt syn for alle Mosebøkene)

Temaer

1. Guds trofasthet ved å redde dem ut av Egypt (25x)

Han utvalgte dem ikke pga at de var større enn andre folk (7:7), men fordi han **elsker** dem (4:37, 7:8, 7:13, 10:15, 23:5, 33:3).

De har vært harde, lovløse og syndige (9:27), men Gud har vært trofast pga sin pakt med Abraham, Isak og Jakob.

Temaer

2. Bud om å elske Herren (12x)

Han ønsker først og fremst at de elsker ham (6:5-6, 10:12-13) fordi han elsket dem først (10:21-11:1).

Andre guder brydde seg hverken om kjærlighet fra sine tilbedere eller inngikk paktsrelasjoner med dem.

Mye fokus på overgivelse: søke/elske/tjene/holde/vende om *“av hele ditt hjerte og hele din sjel”* (9x)

søke (4:29), elske (6:5, 13:3, 30:6), tjene (10:12, 11:13), holde loven (26:16), vende om (30:2, 10)

Temaer

3. Forbud mot avgudsdyrkelse (ca. 50x)

Åndene er ikke guder (32:17, 21)

Det finnes ikke andre guder (4:35, 39, 32:39)

Synlige objekter som gudebilder (4:15-18, 28) og himmellegemer (4:19), eller usynlige ånder (32:17).

Hvis de elsker ham av hele sitt hjerte, vil det ikke være plass til disse.

Støpt bronsefigur som representerer guden Baal, fra Tel Megiddo, datert til midten av 2. årtusen f.Kr.

Temaer

4. Oppfordring om å holde loven (ca. 40x)

Hva betyr det å **elske** Herren?

Først og fremst å **holde loven**
og dermed **gå på hans veier**
(10:12-13, 11:1, 13, 22, 19:9, 30:16)

Temaer

5. Landet (141x)

Hvis de holder loven skal de både komme inn i landet og leve lenge der.

Loven er til deres beste (6:2-3, 8:18, 10:12-13, 11:8, 30:9, 32:47). Hvis de holder loven, vil det gå dem godt i landet og de vil bli **velsignet** (49x).

Han gir dem en god lov fordi han elsker dem.

Temaer

- 1. Guds trofasthet ved å redde dem ut av Egypt (25x)**
- 2. Bud om å elske Herren (12x)**
- 3. Forbud mot avgudsdyrkelse (ca. 50x)**
- 4. Oppfordring om å holde loven (ca. 40x)**
- 5. Landet (141x)**

Hvis de husker hva Gud har gjort pga sin kjærlighet for dem, og de derfor elsker ham og holder loven, vil de kunne innta landet, bo lenge i det og bli velsignet.

Inndeling

	Taler	Paktdokument
1:1-5	Innledning: Setting	Innledning
1:6 – 4:49	1. tale: Hva Gud har gjort	Historisk prolog
Kap 5-11	2. tale: Oppsummering og forklaring av loven	Paktens generelle bestemmelser
Kap 12-26		Paktens spesifikke bestemmelser
Kap 27-28	3. tale: Velsignelser og forbannelser	Oppbevaring av dokumentet Paktsvelsignelser og -forbannelser
Kap 29-30	4. tale: Paktsfornyelse	Oppsummering
Kap 31-33	5. tale: Avskjedsord	Vitner
Kap 34	Avslutning: Moses dør	Avslutning

Refleksjon:

Gud har reddet dem og ber dem elske ham ved å holde loven og holde seg unna avguder, så skal det gå bra med dem i landet.

- A. Hvordan tror dere det ville oppleves å være denne nye generasjonen på grensen til det lovede landet og høre dette?
- B. Hva er likt og hva er ulikt sammenlignet med vår relasjon med Gud?

Første tale (kap 1-4): Hva Gud har gjort

Introen - en kiasme

1:1-5

¹ Dette er **de ord som Moses talte** til hele Israel **øst for Jordan**.

Det var i ørkenen på Araba-sletten, rett imot Suf, mellom Paran og Tofel, Laban, Haserot og Di-sahab, ² elleve dagsreiser fra Horeb på veien over Se'ir-fjellene til Kadesj-barnea.

³ Det var i det førtiende året, den første dagen i den ellefte måneden, at **Moses talte til israelittene om alt det HERREN hadde pålagt ham å si til dem.**

flere generasjoner samtidig: lytterne + alle senere lesere siden Israel alltid kan adresseres som du/dere (f.eks. 5:2-3, 9:7)

⁴ Moses hadde da slått amorittkongen Sihon, som bodde i Hesjbon, og Basan-kongen Og, som bodde i Asjtarot og Edre'i.

mer enn å lese opp

⁵ **Øst for Jordan**, i Moab, begynte **Moses å forklare denne loven**. Han sa:

ikke bare repetisjon, også oppdatering og nyanvendelse

Første tale (kap 1-4): Hva Gud har gjort

Historisk tilbakeblikk

Kap 1: Oppbruddet fra Sinai (4. Mos 10), utspeidingen og frafallet (4. Mos 13-14).

Kap 2-3: 40 år senere og med neste generasjon begynte erobringen med seier over amorittkongene Sihon og Og på østsiden av Jordan (4. Mos 21). Disse kongene nevnes også mot slutten av boka og videre i Josva og andre bøker. (Sihon 31x, Og 22x).

Kap 4: Det siste frafallet (4. Mos 25), og advarsel om utkastelse dersom de vender seg til andre guder. Men hvis det skjer, skal en rest komme tilbake hvis de omvender seg.

Talens hensikt:

Minne dem om da de møtte Gud på Sinai og ble hans folk, at han allerede er i gang med å gi dem seiere fordi han elsker dem, og at deres respons må være å holde hans lov.

En gjengivelse av Guds nåde mot dem så langt. Dette er konteksten og motivasjonen for å holde loven han gir dem.

Kjempene i landet?

(for spesielt interesserte)

- 4. Mos 13:33 sier **anakittene** hører til **Nefilim** ("kjempene" etter "gigantes" i LXX, mer bokst. "de falne"). Referansen i 1. Mos 6:4 virker å være bare en tidsangivelse (som i NB88/BGO). De er ikke avkommet av engler og mennesker siden de var der før også.
- 2:10-11, 20-21: **Anakittene**, emittene og samsumittene regnes alle blant **refaittene**.
- "**Refaim**" betyr også ånd/gjenferd/dødning/skygge. Kanskje fordi de var så beryktede at de "levde videre" etter sin død, eller bare et språklig sammentreff. De ramses opp blant andre vanlige folkeslag i f.eks. 1. Mos 15:20.
- 3:11-13: Kong Og var også en storvokst **refaitt**. Men senger ble brukt til mer enn å sove, og kan også ha vært et statussymbol.

Min konklusjon:

Anakittene var høye, men ingen overnaturlige kjempene som var etterkommere av falne engler. Nefilim virker å være en betegnelse på legendariske, mektige krigere (som de også kalles i 1. Mos 6:4). Dette løser også problemet med at "nefilim" skal ha overlevd flommen. En overnaturlig konklusjon er for mye spekulasjon.

Poenget: Gud har slått "kjempene" før, så de trenger ikke være redde for anakittene i landet.

“For deres skyld”? (1:37, 3:26 og 4:21)

- Pga 4. Mos 20:7-13, 24. Nevnes som grunnen også i 5. Mos 32:51.
- Fordi de provoserte ham?
- Sal 106:32-33 legger også noe av skylden på folket: *“De gjorde ham harm ved Meribakilden, og Moses måtte lide for deres skyld. De gjorde ham bitterså han talte uten å tenke.”*
- **Moses er ansvarlig for sine handlinger, men det skjedde fordi folket var vanskelige.**

Andre tale (kap 5-26):
Oppsummering og forklaring av loven

Andre tale (kap 5-26): Oppsummering og forklaring av loven

Del 1: Den store formaningen (kap 5-11)

- Begynner (som i 2. Mos 20) med **De ti bud** som lovens overskrifter (kap 5)
- **Shema ("hør")** — trosbekjennelsen (6:4-5). Ordet brukes 91x og innebærer ofte å *adlyde* (som i 11:13, 27-28). "Aktiv lytting" (adlyding) er et "kjærlighetsspråk" i denne boka.
- De er ikke utvalgt pga hvem de er, men kun fordi han **elsker** dem. (7:7-8, 10:15)
- Loven må videreformidles i **familien** (4:9-10, 6:6-7, 20-25, 11:19)
- De må **ikke glemme** Gud (6:10-12, 8:11-14, 17-18)
- De må **ikke være som foreldrene** sine (9:7 - 10:11)
- Alt Gud krever: **Frykte - gå - elske - tjene - holde.** (10:12-13, en utdyping av 6:5)

Talens hensikt:

Minne dem om at de er utvalgt bare av Guds nåde fordi han elsker dem, selv om de har vært opprørske og trassige, og få fram at Gud først og fremst vil at de skal elske ham tilbake ved å holde loven som kommer i del 2 av denne talen.

Shema (6:4-5)

“Hør, Israel! HERREN er vår Gud, HERREN er én. Du skal elske HERREN din Gud av hele ditt hjerte og av hele din sjel og av all din makt.”

“Herren er én” innebærer:

1. **“Eksklusivitet”**: Herren alene skal tilbes (5:7-10) (*monolatri*)
2. **“Alenehet”**: Herren er den eneste Gud (4:35) (*monoteisme*) (Mulig oversettelse: “Herren er vår Gud, Herren alene.”)
3. **“Helhet”**: Herren er i samsvar med seg selv (4. Mos 23:19) (konsekvent)

Hjerte - sjel - makt:

- **Det indre menneske — liv/livskraft — kapasitet/evner**
- “Makt” blir til **forstand/sinn** og **kraft** i NT (Mark 12:30, Luk 10:27)
- Beskriver en helhjertet og fullstendig overgivelse av alt vi er: Følelser, personlighet, overbevisning, vilje, forstand, intelligens, fornuft, evner, ressurser, valg, osv.
- **Å la Gud være Herre over alt vi er. Han vil ha hele oss, og denne overgivelsen er grunnlaget for, og viktigere enn, alt annet.**

Refleksjon

Kap 1-11

1. Hvordan ser det ut når du elsker Gud med (og lar Jesus være Herre over) følelsene dine, overbevisningene dine, viljen din, evnene dine, ressursene dine, valgene du tar, osv? Hvorfor tror dere Jesus kaller dette for "det største og første budet"? (Matt 22:37-38)
2. Når er det lettest for deg å glemme Gud? Hva kan gjøres for å forhindre at dette skjer?

2. tale del 2: Forskriftenne og lovene (kap 12-26)

Andre tale (kap 5-26): Oppsummering og forklaring av loven

Del 2: Forskriftene og lovene (kap 12-26)

12-18: Hvordan elske Gud

- **12: Stedet for gudsyndelsen** — *“stedet Herren deres Gud vil velge ut til bolig for sitt navn”* (21x)
- **13: Straff for avgudsyndelse.** Guds skrevne lov trumfer profetier/tegn/under/familie hvis de lokker til å tilbe andre guder.
- **14: Rene og urene dyr og tienden.** En stadig påminnelse om å være “adskilt” fra andre folk (hellige).
- **15: Rettferdig samfunnsordning.** Om ettergivelse av gjeld, hjelp til fattige og behandling av slaver.
- **16: Høytidene.** Påske, ukefesten og løvhyttefesten.
- **17-18: Mer om avgudsyndelse, om prester, profeter og kongeloven, og om spiritisme.**

19-26: Hvordan elske sin neste

- **19: Tilfluktsbyer** (for uforsettlig drap) **og vitneutsagn**
- **20: Krig.** Fritak og fremgangsmåte (inkl. tilbud om fred og bærekraftig utvikling).
- **21: Uoppklarte mord, krigsfanger, arverett og opprørske sønner.**
- **22: Utroskap, voldtekt og diverse lover**
- **23: Hellighet, renter og løfter**
- **24: Ekteskap, skilsmisse og lover om rettferdighet**
- **25: Svogerekteskap og diverse lover**
- **26: Førstegrøden og tienden**

25:11-12

- I Oxyrhynchos i Egypt døde 1/3 av spedbarn første året, halvparten før de ble 5, opp til 1/3 mistet faren sin før puberteten, over halvparten før de var 25. Den gjennomsnittlige 10-åringen hadde 50% sjanse for å ha noen besteforeldre i live. Den kolossale dødeligheten la et høyt reproduktivt press på både kvinner og menn. Forplantningsevne var av aller høyeste viktighet for å opprettholde befolkningen. (Paul Kriwaczek, *Babylon*)
- Assyriske lover senere sa at én finger skulle kuttet av hvis en kvinne har knust en manns testikkel i en kamp. Men hvis begge testiklene hadde blitt skadet, skulle begge øynene hennes rives ut.

Kap 12: Stedet for Herrens bolig

Aktiviteter ved stedet:

- Ofre (v. 6, 11, 14a, 27)
- Holde måltid (v. 7) og spise tienden (v. 18)
- Glede seg for Herrens ansikt (v. 18)

Aktiviteter nevnt andre steder:

- Søke Herrens ansikt (31:11)
- Høre loven bli lest (31:11)
- Lære å frykte Gud (14:23)
- Feire høytider (kap 16)
- Avgjøre vanskelige rettstvister (17:8-13)
- Komme med takkegave av førstegrøden (26:1-11)

*Telthelligdommen ble først satt opp i **Gibeon** (Jos 9:27), så i **Sjilo** (Jos 18:1) og til slutt i **Jerusalem**.*

“Kongeloven” (17:14-20)

Når du kommer inn i det landet Herren din Gud gir deg, når du inntar det og bosetter deg der, og du så sier: "Jeg vil innsette en konge, slik alle folkeslagene omkring meg har gjort", ¹⁵ da kan du innsette en konge, en mann som Herren din Gud vil velge seg ut. **En av dine landsmenn** skal du innsette som konge. Du må ikke ta en fremmed, en som ikke er din landsmann. ¹⁶ Men kongen må **ikke skaffe seg mange hester** og **ikke sende sitt folk til Egypt igjen for å skaffe flere hester**, for Herren har sagt: "Dere skal aldri dra tilbake den veien igjen." ¹⁷ Kongen skal heller **ikke ta seg mange koner** slik at han fristes til frafall, og han må **ikke samle seg sølv og gull i store mengder**. ¹⁸ Når kongen har satt seg på tronen, **skal han få laget en bokrull med en kopi av denne loven**, skrevet av etter levittprestene. ¹⁹ Han **skal ha den hos seg og lese i den så lenge han lever**, slik at han kan lære å frykte Herren sin Gud. Og han **skal holde fast på hvert ord i denne loven og alle disse forskriftene og leve etter dem**, ²⁰ så han ikke i sitt hjerte setter seg høyere enn landsmennene sine og ikke viker av fra budet, verken til høyre eller venstre. Da skal han og hans etterkommere ha kongsmakten i Israel i lange tider.

1. En israelitt
2. Ikke skaffe seg mange hester og ha kontakt med Egypt
3. Ikke ta seg mange koner
4. Ikke samle sølv og gull i store mengder
5. Skal ha en egen kopi av loven, lese i den hele livet, holde fast på hvert ord og leve etter dem - så han lærer å frykte Gud, og ikke setter seg høyere enn landsmennene sine.

I andre kulturer hadde kongene all makt og kunne ikke dømmes av noen lov. Denne kongeloven er unik i oldtidens verden.

En ny Moses (18:15-19)

- Gud vil tale gjennom en ny profet som Moses fordi folket ikke tåler å høre Gud direkte.
- Jesus er Profeten (Joh 1:21) som representerer Gud fullkomment, men som kom som et menneske slik at vi kunne tåle å høre Gud. (Apg 3:22-26; Matt 17:5, Joh 12:47-50).
- Samme forbindelse mellom å **høre** og **leve** både i 5. Mosebok (f.eks. 4:1, 5:27) og hos Jesus (Joh 5:24-25 og 6:63).

Denne dagen pålegger HERREN din Gud deg å holde disse forskriftene og lovene. Du skal holde dem av hele ditt hjerte og hele din sjel og leve etter dem! Du har i dag gitt HERREN ditt ord på at han skal være din Gud, og at du vil gå på hans veier, holde hans forskrifter, bud og dommer og adlyde ham. Og HERREN har i dag gitt deg sitt ord på at du skal være hans dyrebare eiendom, slik som han har sagt deg, når du holder alle hans bud. Da skal han sette deg høyt over alle folkeslag han har skapt, til pris og ære og pryde, og du skal være et hellig folk for HERREN din Gud, slik han har sagt.

Paktsbetingelsene oppsummert (26:16-19)

Refleksjon

Kap 12-26

1. Hvilket inntrykk sitter du igjen med etter disse lovene? Forstår du hvordan de var til beste for Israel? Hva er eventuelt vanskelig?
2. Moses talte Guds ord til Israel fordi de ikke tålte å høre Gud direkte, og Gud selv kom som et menneske i Jesus slik at vi kunne tåle å høre ham og dermed leve. Hva sier denne forbindelsen til 5. Mosebok deg om viktigheten av å høre på Jesus?

Tredje tale (kap 27-28):
Velsignelser og forbannelser

Garisim-fjellet

Ebal-fjellet

Sikem (Nablus)

Om enkeltindivider — ut fra De ti bud

27:15-25

12 forbannelser pga:	De ti bud
v. 15: lage et gudebilde	Du skal ikke ha andre guder enn meg Du skal ikke lage deg gudebilder
v. 16: vanære sin far eller mor	Du skal hedre din far og din mor
v. 17: flytte grensesteiner	Du skal ikke stjele
v. 18: Føre blind på feil vei v. 19: Fordreie retten for innflyttere, farløse og enker	Du skal ikke vitne falskt
v. 20-23: Ligge med sin fars kone, dyr, søster, svigermor	Du skal ikke bryte ekteskapet
v. 24: Slå ned en nabo v. 25: Slå i hjel en uskyldig mot bestikkelser	Du skal ikke slå i hjel
v. 26: Ikke holde loven	Alle

Kap 28

Forbannelse	Plage i Egypt
HERREN skal slå deg med Egypts verkebyller, med byller, skabb og skurv som ikke kan helbredes. (v. 27, 35)	Sykdom, pest og byller (2. Mos 9:9)
Oksen din skal slaktes mens du ser på, og du får ikke spise kjøttet. Eselet ditt skal røves rett for øynene på deg og kommer aldri tilbake til deg. Småfeet ditt skal fiendene få, og det er ingen som hjelper deg. (v. 31)	Husdyrdød (2. Mos 9)
Sønnene og døtrene dine skal overgis til et fremmed folk. Du skal se og lengte etter dem hele tiden, men forgjeves, for du er maktesløs. Et folk du ikke kjenner, skal ete opp grøden av jorden din og det du har vunnet med alt ditt strev. Du blir undertrykt og tråkket på, dag etter dag. (v. 32-33)	Undertrykkelse (2. Mos 1-2)
Mye korn skal du så i åkeren, men lite får du høste inn, for gresshoppene eter det opp. (v. 38)	Gresshopper (2. Mos 10:1-20)
Sønner og døtre skal du få, men de skal ikke tilhøre deg, for de må gå i fangenskap. (v. 41)	Tap av avkom (2. Mos 12:29-33)

Tredje tale (kap 27-28)

Velsignelser og forbannelser

- Forbannelsene vil fungere som **tegn** (28:46) på at de har kommet bort fra Gud.
- Å bli bortført fra landet av en fiende vil være den siste og største konsekvensen.
- Kap 28 blir spesielt viktig for å forstå profetbøkene

Talens hensikt:

Motivere til å holde loven ved å peke på hvor bra livet blir hvis de gjør det og hvor ille det kan gå hvis de ikke gjør det (og hvordan dette er ment å vekke dem opp)

Viktig!

1. Både **velsignelsene** og **forbannelsene** er en del av pakten Israel inngikk med Gud og er ikke en del av den nye pakt. Vi kan ikke løfte dem ut av denne sammenhengen og forvente at Gud vil **velsigne** oss materielt og jordisk hvis vi har mye tro og er “gode kristne”, eller være redd for at han skal **forbanne** oss hvis vi ikke er det.
2. Gud vil aldri **forbanne** oss fordi *“Kristus kjøpte oss fri fra lovens **forbannelse** da han kom under **forbannelse** for vår skyld. For det står skrevet: **Forbannet** er hver den som henger på et tre.”* (Gal 3:13, 5. Mos 21:23)
3. Gud har allerede *“i Kristus **velsignet** oss med all Åndens (åndelig) **velsignelse** i himmelen.”* (Ef 1:3)

Fjerde tale (kap 29-30):
Paktsfornyelse

Fjerde tale (kap 29-30): Paktsfornyelse

- Pakten fornyes fordi den gjelder denne og senere generasjoner like mye som foreldrene som var til stede ved Sinaifjellet (29:1, 14-15).
- **29:22 — 30:5:** En beskrivelse av landet etter at paktsforbannelsene har rammet det og av hvordan Gud vil samle dem igjen om de omvender seg. (eksil og retur)
- **30:6** - Etter denne omvendelsen (i eksilet) vil Gud omskjære hjertene deres. Dette er eneste måten de kan klare å holde pakten. Profeter på eksiltiden ser fram til dette (Jer 31:31-34, Esek 36:24-27), som kom med Jesus (Kol 2:11, Fil 3:3).
- **30:11-14**
 - De har fått budene opplest, forklart og nedskrevet.
 - Paulus bruker v. 14 om “troens ord, det som vi forkynner” — fordi “Kristus er lovens ende og mål” (Rom 10:4-9). Alt i GT handler dypest sett om Jesus, som både oppfyller loven og holdt den for både Israel og oss (Matt 5:17, Rom 8:4).
 - Frelsen er så tilgjengelig for oss at alt som trengs er å tro og bekjenne (Rom 10:9)
 - *Paktsfornyelsen* → en *ny pakt*

Fjerde tale (kap 29-30): Paktsfornyelse

Avslutning:

Jeg har lagt fram for deg liv og død, velsignelse og forbannelse. Velg da livet, så du og dine etterkommere kan få leve. Du skal elske HERREN din Gud, lyde hans røst og holde fast ved ham! Da skal du få leve og bo lenge i det landet som HERREN med ed lovet å gi dine fedre, Abraham, Isak og Jakob. (30:19-20)

Loven er liv og velsignelse.

Talens hensikt:

Få denne generasjonen til å velge livet og det gode (loven), og motivere senere generasjoner av lesere til å gjøre det samme.

Femte tale (kap 31-33):
Moses' avskjedsord

Femte tale (kap 31-33): Moses' avskjedsord

Kap 31: Josva innsettes som leder

- Herren vil være med videre dem gjennom Josva (v. 3, 6-8, 23)
- Gud og Moses vet at de kommer til å bryte loven når Moses er død (v. 20-21, 29)

Kap 32: Moses' avskjedssang

- En advarsel om avgudsdyrkelse, men også om Guds godhet hvis de vender om.

Kap 33: Moses velsigner folket

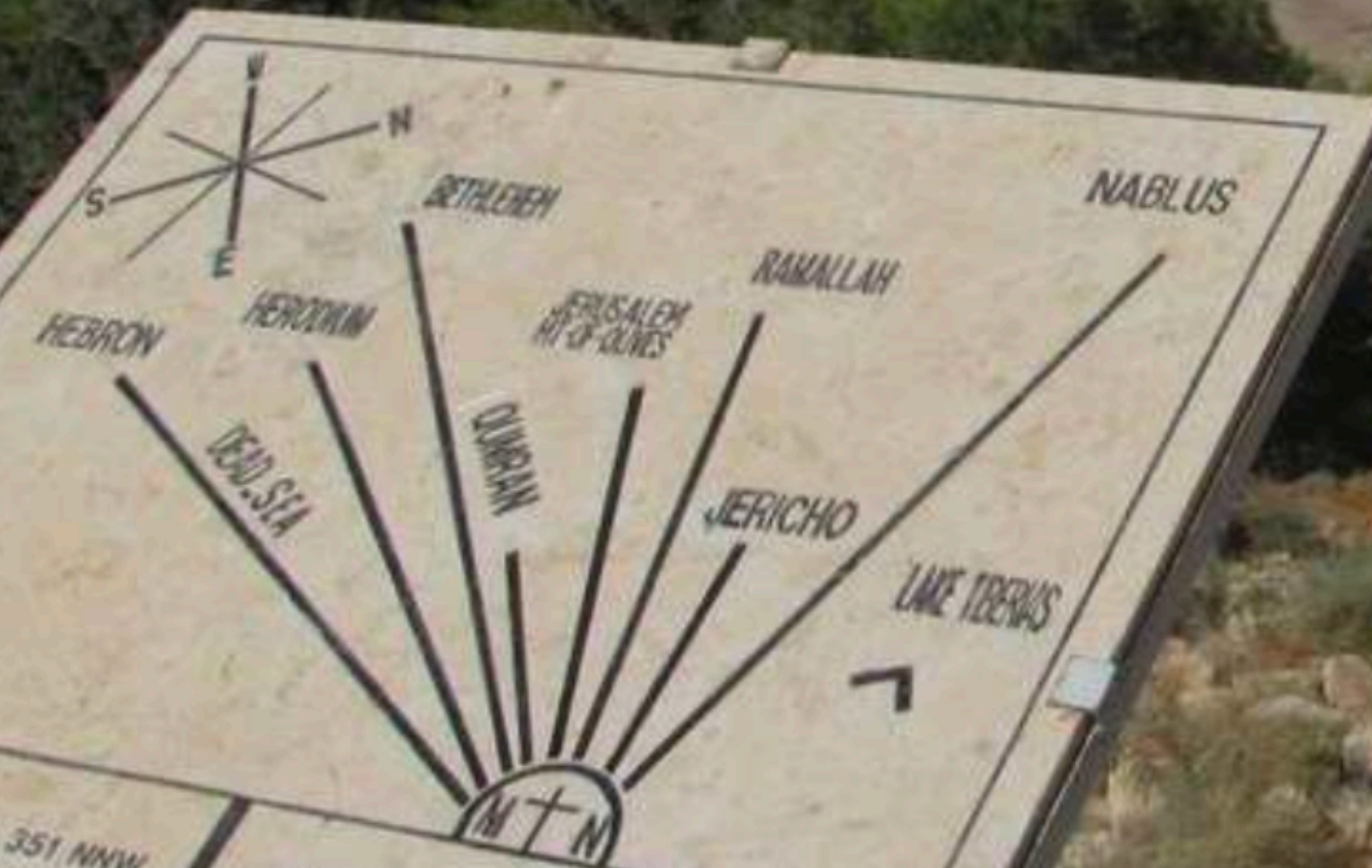
- Moses' siste ord er en velsignelse over Israels stammer (—> 1. Mos 49)

Talens hensikt:

Gi trygghet ved at Josva overtar, lære dem en sang som en advarsel mot avgudsdyrkelse og velsigne dem.

A landscape photograph showing a hazy sky with soft, warm colors (pinks, oranges, and blues) suggesting dawn or dusk. Below the sky, there are rolling hills. The foreground and middle ground hills are covered with sparse, dark green vegetation, possibly small trees or shrubs. The overall atmosphere is serene and somewhat ethereal.

Avslutning (kap 34): Moses dør

LAKE TIBERIAS 106 Km 351 NNW
NABLUS 66 Km 318 NW
JERICHO 27 Km 289 WNW
RAMALLAH 52 Km 284 WNW
JERUSALEM mt-of-OLIVES 46 Km 269W

QUMRAN 25 Km 262 W
BETHLEHEM 50 Km 260 W
HERODIUM 47 Km 254 WSW
HEBRON 65 Km 224 SW

Avslutning (kap 34): Moses dør

Aldri igjen sto det fram i Israel en profet som Moses, som HERREN ga seg til kjenne for, ansikt til ansikt. Husk alle de tegn og under HERREN sendte ham for å gjøre i Egypt, med farao og alle hans tjenere og hele hans land. Og husk den sterke hånden og alle de store og skremmende gjerningene som Moses gjorde for øynene på hele Israel.

(34:10-12)

Hva sier 5. Mosebok om Guds karakter?

- 4:24 — For HERREN din Gud er en fortærende ild, en **nidkjær** Gud.
- 4:31 — For HERREN din Gud er en **barmhjertig** Gud. Han **slipper deg ikke** og ødelegger deg ikke. Han **glemmer ikke** den pakten som han sluttet med dine fedre, og som han **bekreftet med ed**.
- 7:9-10 — Så vit da at det er HERREN din Gud som er Gud, den **trofaste** Gud som holder pakten og **viser kjærlighet** i tusen ledd mot dem som elsker ham og holder hans bud, men som straks **gjengjelder og gjør ende på** dem som hater ham.
- 7:21 — La deg ikke skremme av dem, for HERREN din Gud er hos deg, en Gud som er **stor og vekker frykt**.
- 10:17-18 — For HERREN deres Gud er Gud over alle guder og Herre over alle herrer, den **store, mektige og skremmende** Gud som **ikke gjør forskjell** og **ikke lar seg bestikke**. Han **gjør rett mot farløse og enker** og **elsker innflytterne** i landet, så han gir dem mat og klær.
- 32:4 — Klippen, fullkomment er hans verk, for **hans veier er alltid de rette**. En **trofast** Gud, **uten svik, rettferdig** og **rettskaffen** er han.

Gud vil ha vår udelte kjærlighet.

Han er barmhjertig, trofast og til å stole på.

Han viser kjærlighet og straffer hat.

Han er stor og vekker frykt.

Han er mektig og skremmende, upartisk, ubestikkelig, gjør rett mot og elsker de svake.

Han gjør alltid rett og er uten svik.

Jesus i 5. Mosebok

Frampek og oppfyllelser i bokas avslutning

Det lengtes etter en ny Moses (18:15-19) som skal komme og stå så nær Gud og gjøre så store ting som Moses har gjort.

Moses dør utenfor landet pga folkets synd (1:37, 3:26, 4:21).

Josva er fylt av visdoms ånd (34:9) og skal ta arven etter Moses videre og ta dem inn i landet.

Jesus kom som et menneske slik at vi kunne tåle å høre Gud og leve hvis vi hører på det han sa.

Jesus dør utenfor byen for folkets synd

Josva er samme navn som Jesus. Den nye Josva tar oss inn i det virkelige lovede land. (Heb 4)

*“...et nøye studium av 5. Mosebok vil lønne seg
mange ganger ettersom Det nye testamente
igjen og igjen vitner om relevansen av 5.
Mosebok for våre liv i dag.”*

David Broderick

Anvendelse av 5. Mosebok som Guds ord

Som etterfølgere av Jesus må vi følge vår mester i hans bibelsyn. Han kalte 5. Mosebok og resten av GT for “Guds ord” (som GT selv også sier at det er), og han ga apostlene (inkludert Paulus) autoritet til å anvende budskapet på nye situasjoner. 5. Mosebok oppmuntret oss til å **stole på at Gud vet best og at hans vilje er god for oss** — også for de kommende generasjoner. Dette inspirerer til å holde fast på f.eks. Bibelens samlivsetikk selv om den er i hardt vær for tiden. Den kommer ut av Guds gode vilje i GT og hvordan den forklares i NT.

Refleksjon

1. Nåden er alltid konteksten for frelsen og motivasjonen for å leve etter Guds vilje, og den "oppdrar oss" til å leve gudfryktige liv (Tit 2:12). Er det Guds nåde som motiverer deg til å leve etter hans vilje? På hvilken måte, eller hvorfor ikke?
2. Moses talte Guds ord til Israel fordi de ikke tålte å høre Gud direkte, og Gud selv kom som et menneske i Jesus slik at vi kunne tåle å høre ham og dermed leve. Hva sier denne forbindelsen til 5. Mosebok deg om viktigheten av å høre på Jesus?